

Синій Вир

Регіональний еколого-освітній часопис

Озеро Синевир - водно-болотне угіддя міжнародного значення (Рамсарська конвенція)

Озеро Синевир - одне із семи природних чудес України

Газету засновано 21 березня 2001 року

Червень, 2026 р.

№ 6 (386)

ПІДБИТО ПЕРШІ ПІДСУМКИ ПРОЄКТУ WEVARE

Карпати — це не лише величні гори та дрімучі ліси, але й унікальні водно-болотні угіддя, які діють як гігантська природна губка. Вони регулюють клімат, очищують воду та дають притулок рідкісним видам флори і фауни.

Нещодавно в Румунії відбувся цікавий захід, який визначить майбутнє цих екосистем - Міжнародна конференція з моніторингу та управління водно-болотними угіддями в Карпатському регіоні. Головним організатором та майданчиком для цієї важливої події став Технічний університет Клуж-Напока (Румунія). Конференція мала чітку та амбітну мету — об'єднати науку, сучасні технології та державну політику в один дієвий механізм.

Захід зібрав велику кількість науковців, екологів та управлінців з Карпатського гірського простору. Особливу роль у дискусіях відіграла українська делегація. Науковці державного вищого закладу УжНУ та представники Національного природного парку «Синевир» на чолі з директором парку Миколою Дербаком, представили практичний досвід природоохоронної установи у збереженні високогірних водно-болотних угідь (зокрема, знаменитого водно-болотного угіддя озера Синевир). Команда

Національного природного парку «Синевир» та УжНУ вкотре довела, що попри всі виклики, українська наука та заповідна справа залишаються інтегрованими у європейський контекст, де спільно з колегами зі Словаччини та Румунії розробляють систему моніторингу водно-болотних угідь.

Учасники конференції представили наукові роботи, які демонструють, що сучасний захист природи — це не просто заборони, а високотехнологічний процес.

Конференція стала ідеальним майданчиком для підбиття перших підсумків великого міжнародного грантового проєкту. Кожен із партнерів презентував свої часткові результати за перший рік реалізації (травень 2025 — квітень 2026 року). Цей проміжний звіт дозволив синхронізувати проведені роботи, побачити, які технології моніторингу прижилися найкраще та скоригувати плани на майбутнє.

Отримані результати стали міцною основою для подальшої реалізації проєкту та поглиблення міжнародної співпраці. Наступний етап передбачає розширення мережі моніторингу, проведення польових досліджень і впровадження новітніх природоохоронних рішень.

Марина ПЕЧКАН, фахівчиня відділу ЕОР

ПЕРЕЗАВАНТАЖЕННЯ ТИШЕЮ

50 гостей — військовослужбовці, рідні зниклих безвісти, полонених та полеглих Героїв славної 24 ОМБр імені короля Данила прибули у мальовничий гірський край, де розташований Національний природний парк «Синевир». Парк для них став місцем, де на якийсь проміжок часу війна відступила, поступаючись місцем спокою, величі природи та теплим сімейним обіймам.

Ця особлива мандрівка стала можливою завдяки сприянню та організації служби супроводу 24 ОМБр, а також щирій підтримці керівництва НПП «Синевир», яке забезпечило супровід та безкоштовне відвідування цікавих локацій парку для таких родин.

Маршрут подорожі був насиченим, але водночас легким — якраз таким, що дозволяє розвантажити думки та має здатність забирати важкість із душі та повертати внутрішню силу

Військові та їхні діти відвідали єдиний найбільший в Україні Реабілітаційний центр бурого ведмедя. Спостереження за тим, як велетні з непростю долею, що колись постраждали від жорстокості людей, повертаються до нормального життя в напіввілних умовах, стало своєрідним символом відновлення та зцілення.

Знамените озеро Синевир зустріло гостей своєю легендарною прохолодою та спокоєм. Прогулянка навколо плеса, оповитого віковими смереками, прогулянка на мінібукорі стали для багатьох моментом справжньої

Мандрівка не була б такою глибокою без людей, які знають про цей край усе. Працівники НПП «Синевир» підготували для гостей ексклюзивну екскурсійну програму. Вони провели родини найцікавішими місцями, ділячись унікальними фактами, місцевими легендами та розповідями про захист заповідної природи.

Живе спілкування, професійні роз'яснення та щира зустріч допомогли військовим і їхнім близьким повністю зануритися в атмосферу гірського краю та відволіктися від щоденних тривог.

Для бійців і їх близьких ця поїздка — не просто туризм. Це моменти, які допомагають зцілитися, склеїти до купи те, що намагається зруйнувати війна.

«Головне тут — не просто красиві краєвиди. Головне — це можливість побути поруч із дружиною, потримати за руку дитину, поговорити без поспіху. Гори, дивовижні ліси і води лікують душу, а спілкування з рідними повертає сили жити й боротися далі», — діляться враженнями учасники подорожі.

Така екскурсійна поїздка під патронатом Ірини Трішкіна вкотре доводить, що турбота про ментальне здоров'я воїнів та міцність їхніх родин є не менш важливою, ніж бойова підготовка. А солідарність колективу Національного природного парку «Синевир» стала чудовим прикладом того, як тил може віддячити своїм захисникам, подарувавши їм найцінніше — спокій, увагу та тепло.

тиші — тієї самої, якої так бракує на фронті.

Тетяна БОБИК, фахівчиня відділу ЕОР

МАГІЯ ГІР ПРОТИ ВІЙНИ

Коли замість сирен лунає шум віковичних смерек, а замість тривожних новин — сплеск гірського озера, починається справжнє зцілення. На Закарпатті триває масштабна реалізація проєкту «Карпатська зміна» — ініціативи, покликаної подарувати ковток безпечного, щасливого дитинства тим, у кого його намагається відібрати війна.

Цього разу Закарпаття гостинно відчинило свої двері для понад 100 дітлахів із незламної Запорізької області. Впродовж двох днів поспіль, головною перлиною їхньої подорожі став легендарний

Національний природний парк «Синевир».

Для дітей, які щодня живуть під загрозою обстрілів, ця поїздка стала не просто екскурсією, а справжньою емоційною реабілітацією. Гори мають дивовижну здатність «заземлювати» тривоги, і організатори проєкту використали цей потенціал на повну.

Юні мандрівники не просто дихали чистим повітрям, а занурилися в інтерактивне пізнання краю. Разом із фахівчинями відділу екоосвітньої роботи парку — Світланою Гречин та Тетяною Бобик — діти відкривали для себе таємниці гірського світу. Хлопці та дівчата дізналися, чому Карпати називають «легенями Європи», та які

рідкісні рослини й тварини ховаються в тутешніх хащах. Учасники торкнулися витоків верховинської культури, зрозумівши, як загартовувався характер горян протягом століть.

Ізюминкою маршруту стали цікаві туристичні локації парку - від клишоногих велетнів до «Морського ока». Діти змогли на власні очі побачити, що природа, як і люди, вміє відновлюватися.

Багато позитивних емоцій отримали відвідавши Музей лісу і сплаву. Єдиний у Європі подібний об'єкт, де діти дізналися про небезпечну, але героїчну професію бокорашів — підкорювачів стрімких гірських річок.

Цікава екскурсія пройшла у Реабілітаційному центрі бурого ведмеда, де історія порятунку клишоногих, які постраждали від людської жорстокості, надзвичайно відгукнулася в серцях дітей. Вони побачили, як турбота та безпечний простір повертають тварин до нормального життя — так само, як цей проєкт повертає радість їм самим.

Звичайно, багато радості діти отримали від високогірного озера Синевир, як знаменитого «Морського ока», що загорнуте в ранковий туман. Тут діти почули зворушливі легенди про кохання Сині та Вира, загадали найзаповітніші бажання (які зараз єдині для всієї України) та відчули довгоочікуваний абсолютний спокій.

Довідка: Проєкт «Карпатська зміна» базується на Львівщині та створений спеціально для підтримки дітлахів із прифронтових та прикордонних регіонів України. Організатори забезпечують повний комплекс: від безпечного відпочинку та яскравих екскурсій до культурно-освітніх активностей, що допомагають маленьким українцям адаптуватися, соціалізуватися і вірити у світле, мирне майбутнє.

Марина ПЕЧКАН,
фахівчиня відділу ЕОР

НПП «СИНЕВИР» ПОСИЛЮЄ ЗАХОДИ ПРОТИПОЖЕЖНОГО ЗАХИСТУ

Літня спека та тривала відсутність опадів несуть із собою не лише період активного туризму, а й період найвищої пожежної небезпеки. Для лісів Національного природного парку «Синевир» вогонь є однією з найбільших загроз. Саме тому керівництво та лісова охорона парку перейшли на посилений режим роботи, спрямований на збереження природно-заповідного фонду (ПЗФ) та недопущення лісових пожеж.

З метою забезпечення пожежної безпеки та суворого дотримання режиму охорони території, у всіх природоохоронних науково-дослідних відділеннях (ПНДВ) нацпарку проведено певну підготовчу роботу. Наразі поновлено та приведено в готовність наявну протипожежну інфраструктуру (місця забору води, окремі під'їзні шляхи, протипожежні бар'єри та мінералізовані смуги). Спеціалізоване пожежне обладнання, інвентар та інші технічні засоби перевірені та закріплені за оперативними групами для максимально швидкого реагування у разі виникнення найменшого осередку загоряння.

Особлива увага зараз приділяється охороні лісових насаджень. Інспектори з охорони ПЗФ перейшли на щоденне патрулювання території

заліснених масивів та зон регульованої рекреації, де найчастіше фіксується скупчення людей. Головна мета патрулювання — контроль за дотриманням правил пожежної безпеки в лісах та оперативне виявлення порушників.

Оскільки більшість лісових пожеж виникає саме через людський фактор, працівники НПП «Синевир» активізували масово-роз'яснювальну роботу серед місцевого населення та гостей парку. На контрольно-пропускних пунктах та екологічних стежках проводяться бесіди щодо правил поведінки у пожежонебезпечний період.

Нагадуємо, що в період високої пожежної небезпеки на території парку

суворо забороняється розводити та розпалювати вогнища поза межами спеціально облаштованих для цього рекреаційних зон.

Порушення цих вимог тягне за собою як адміністративну, так і кримінальну відповідальність, а головне — загрожує знищенням лісів та їхніх мешканців.

Адміністрація НПП «Синевир» закликає кожного відвідувача бути свідомим, берегти природу та у разі виявлення диму чи вогню негайно повідомляти службу охорони парку або рятувальників за телефоном 101.

Іван ХИЛА,
провідний інженер з ТБ

ДЕНЬ ЛІТНЬОГО СОНЦЕСТОЯННЯ

Літнє сонцестояння — це момент, коли земна вісь максимально нахилиється до Сонця. У Північній півкулі, зокрема в Україні, цього року воно відбулося 21 червня. Для Києва астрономічний момент сонцестояння настав приблизно о 11:24. Це не час сходу чи заходу Сонця, а момент, коли воно досягає найпівнічнішого положення відносно небесного екватора. Саме тоді триває найдовший світловий день і найкоротша ніч року.

Назва явища походить від того, що протягом кількох днів полуденна висота Сонця майже не змінюється — воно ніби «стоїть» на місці. Із цього моменту світловий день починає поступово зменшуватися, хоча літо лише набирає обертів. Після сонцестояння Сонце щодня опускається трохи нижче над горизонтом, тому світловий день поступово скорочується аж до зимового сонцестояння.

Цікавий факт: хоча найбільше сонячної енергії Земля отримує саме в червні, найспекотнішими зазвичай стають липень і серпень. Причина — термальна інерція: суші та океанам потрібен час, щоб накопичити тепло.

Юрій ХЛАНТА,
заступник начальника
наукового відділу

ЮНІ ПРИРОДОДОСЛІДНИКИ ВІДКРИВАЮТЬ ТАЄМНИЦІ ДИКОГО ОЗЕРА

Учні Синеви́рського ліцею 3-Б класу, в супроводі класного керівника Васи́лини Шпі́лька, здійснили захопливий екологічний похід до Дикого озера, яке є однією з мальовничих природних перлин Національного природного парку «Синевир».

Справжньою провідницею у таємниче царство флори та фауни для дітей стала фахівчиня відділу екоосвітньої роботи парку Марина Печкан. Її розповіді, що лунали просто неба під шелест смерек, захоплювали дух. Адже кожне дерево та кожна квітка навколо ховали в собі багатвікові секрети. Ліцеїсти, затамувавши подих, уважно слухали цікаві факти про життя горян рідного краю, про навколишній світ, а також історію походження Дикого озера.

Крокуючи під гору звислою екологічною стежкою до гірського плеса, діти вчилися бачити те, повз що зазвичай проходять дорослі. У визначених зупинках для перепочинку, дітей вчили слухати ліс і розрізняти голоси птахів, читати сліди і розуміти, як живе екосистема парку. Все це давало можливість школярам відчувати природу та помічати її красу.

Найбільший ажітаж та вигуки захоплення викликала практична частина мандрівки навколо озера. Озброївшись спеціальним дослідницьким приладдям —

лупами та контейнерами для спостереження, — школярі перетворилися на справжніх науковців.

Із цікавістю розглядали під збільшенням лісових жуків, прудких мурах, та заклопотаних павучків — увесь цей крихітний безхребетний мікросвіт відкрився дітям з абсолютно нового боку. Школярі не просто розважалися, вони здобули певні знання й практичні навички.

Цей похід став ідеальним поєднанням дзвінкого дитячого сміху, активного відпочинку та глибокого пізнання. Очі дітей світилися щирим захопленням від власних маленьких відкриттів.

Фінальним моментом мандрівки стало вручення нагород. Кожен учасник "експедиції" почув у свою адресу похвальні слова за допитливість та отримав горде звання, підтвержене символічною екомедалкою — «Юний природодослідник».

Повертаючись додому, втомлені, але неймовірно щасливі діти несли із собою не лише повні кишеньки спогадів, а й щось куди цінніше — глибоке розуміння того, що природу рідного краю потрібно любити, знати і понад усе — берегти.

Світлана ГРЕЧИН,
фахівчиня відділу ЕОР

ПРАКТИКА НА СИНЕВИРІ – НЕЗАБУТНІ ЕМОЦІЇ ПРО ГІРСЬКИЙ КРАЙ

Співпраця між Українським державним університетом імені Михайла Драгоманова (під патронатом ректора Віктора Андрущенка) та Національним природним парком «Синевир» (директор Микола Дербак) вкотре доводить, що справжня наука виходить далеко за межі студентських аудиторій.

Цього року 22 студенти 2-3 курсів географічного факультету проходять комплексну польову практику на своїй навчально-науковій базі, що розташована на території мальовничого Квасовецького природоохоронного науково-дослідного відділення (ПНДВ). Молоді дослідники працюють під керівництвом провідних науковців університету: кандидата географічних наук, доцента Тетяни Ткаченко та доктора геологічних наук, професора Мирона Ковальчука, а також за підтримки фахівців НПП «Синевир».

Науковий вектор практики чималий - від геоморфології до ландшафтного аналізу. Практиканти розділені на два профільні напрями відповідно до спеціалізації та курсу навчання. Програма охоплює широкий спектр фундаментальних географічних дисциплін.

Перший, геологогеоморфологічний модуль, де фокус уваги другокурсників був спрямований на вивчення генезису та еволюції рельєфу, на ендегенні та екзогенні процеси, а саме - дослідження геолого-морфологічної будови урочища «Квасовець», антропогенних форм рельєфу на прикладі музею «Старе село» в Колочаві, а також аналіз динаміки та

природних комплексів, а саме - дослідження ландшафтно-структури місцевості струмка Квасовець, басейну річки Тересля (на відрізку від с. Колочава до Вільшанського водосховища), місцевості озера Синевир та Вигорлат-Гутинської вулканічної гряди.

Спільна робота з працівниками НПП «Синевир» перетворила класичні маршрути студентів на серію інтерактивних польових лекцій та екскурсій. Польові дослідження гармонійно поєднувалися з вивченням унікальних природно-заповідних об'єктів парку, які мають міжнародне значення.

Наукові співробітники парку не просто розповідають сухі факти. Вони ведуть студентів екологічними стежками, показують рідкісні, реліктові та ендемічні види рослин, навчають розпізнавати сліди тварин та голоси птахів. Особливу увагу фахівці спрямовують на унікальні природні явища: від специфіки формування гірських екосистем до глобальних кліматичних змін, які відображаються на стані карпатських лісів.

Такий живий діалог дозволяє майбутнім фахівцям зрозуміти головне — спокійний баланс природи та важливість її збереження.

Зібраний фактичний матеріал стане основою базою для майбутніх курсових, дипломних та наукових робіт студентів.

Польова практика на базі «Синевир» — це багаторічна наукова традиція УДУ імені Михайла Драгоманова, яка формує екологічне мислення нового покоління фахівців. Майбутні географи повернуться до Києва з чітким розумінням того, що

прикладі музею «Старе село» в Колочаві, а також аналіз динаміки та структури річково-долинного комплексу річки Тересля тощо.

Другий, фізико-географічний та ландшафтний модуль. Тут студенти третього курсу зосередилися на системному аналізі

природні геосистеми — це складні, живі організми, які потребують не споживацького ставлення, а глибокого вивчення, моніторингу та раціонального збереження.

Тетяна БОБИК,
фахівчиня відділу ЕОР

«Синій Вир»

Еколого-освітній часопис
Засновник і видавець громадське
об'єднання «Товариство «Синій Вир».
Свідоцтво про державну реєстрацію
Серії ЗТ №214
РЕДАКТОР
МИКОЛА ДЕРБАК
Комп'ютерна верстка та дизайн
Марина Печкан, Світлана Гречин
Газету набрано і зверстано у
видавничому центрі НПП «Синеvir»

Адреса:
с. Синеvir, 1626, Хустський р-н.,
Закарпатська обл., 90041
e-mail: npp-synevir@ukr.net
www.npp-synevir.net.ua
За точність наведених фактів відповідаль-
ність несуть автори матеріалів.
Листування з читачами – тільки на сторін-
ках газети.
Тираж 100 прим.
Зам.

Номер віддруковано в НПП «Синеvir»

ВІТАЄМО З ДНЕМ НАРОДЖЕННЯ!

Макара Василя Івановича,
начальника ВТО;

Бабічина Івана Степановича,
майстра з охорони природи
Синеvirсько-Полянського
ПНДВ;

Біланіна Павла Михай-
ловича, інспектора І к. Сине-
virсько-Полянського ПНДВ;

Печкан Марію Михайлівну,
фахівчиню з рекреації Негрове-
цького ПНДВ;

Підберецького Івана Івано-
вича, інспектора І к. Сине-
virсько-Полянського ПНДВ;

Руснака Степана Степа-
новича, інспектора І к. Сине-
virсько-Полянського ПНДВ;

Гордійчук Оксану Василівну,
фахівчиню з рекреації Квасове-
цького ПНДВ;

Скиру Івана Васильовича,
інспектора І к. Сине-
virсько-Полянського ПНДВ;

З ЮВІЛЕЄМ!

Вітаємо з 65-річним ювілеєм
Чупа Василя Івановича,
інспектора І к. Сине-
virсько-Полянського ПНДВ;

Зичимо міцного здоров'я,
радість, щастя й добробуту,
життєвих сонячних днів і
довголіття.

Хай все буде успішно і
надійно,

Хай у всьому щастить
неодмінно.

Хай все ведеться з легкої
руки,

Міцного здоров'я на довгі
роки.

З повагою і щирими
пожаданнями колектив
НПП «Синеvir»

ВРЯТУВАЛИ ЖИТТЯ ДВОХ ОСИРОТІЛИХ ВЕДМЕДИКІВ

Ця історія, яка розгорнулася
днями, цілком могла б стати
сюжетом для зворушливого фільму.

Вона про страх, милосердя,
відповідальність і, зрештою, про
порятунок двох маленьких життів.

Усе розпочалося зі звичайної
прогулянки. Молоде подружжя,
Роман та Аня, мандрувало лісовим
масивом неподалік свого
населеного пункту. Спокійну тишу
гір раптово порушив незвичний звук
— голосний, жалісливий писк та
плач, який просто не міг не
привернути уваги.

Підійшовши ближче, пара підняла
голови і завмерла, адже високо на
деревах сиділи двоє крихітних
ведмежат. Малюки виглядали
наляканими та безпорадними. Проте
перша емоція розчулення швидко

змінилася тверезим розумінням
небезпеки. Роман та Аня, добре
знаючи тутешню місцевість та звички
диких звірів, усвідомлювали, що десь
поруч може бути їхня
мати-ведмедиця, захищаючи свій
виводок, вона стає смертельно
небезпечною для людини. Оцінивши
ризик, подружжя прийняло єдино
правильне на той момент рішення —
негайно покинути це місце.

Проте серце Романа було не на місці.
не міг викинути з голови образ
плачучих тварин. Оскільки родина
мешкає у гірському поселенні зовсім
поруч із лісом, чоловік вирішив
перевірити, як там малеча. Наступного
дня він знову попрямував до того
самого місця — і знову почув
знайомий тужливий писк. Ведмедиці
поруч не було.

Роман спостерігав за ситуацією
впродовж двох днів, сподіваючись, що
матір повернеться. Але дива не
сталось — ведмежата залишилися
абсолютно одні, виснажені та голодні.
На третій день, розуміючи, що без
допомоги людини клишоногі просто
приречені на загибель, чоловік
зважився на рішучий крок і він забрав
малюків додому. Першим ділом їх
нагодували, повернувши їм сили та
спокій.

Роман чітко розумів, що ведмеді —
це дикі хижаки, і тримати їх у
домашніх умовах не можна.

Знаючи про існування на території
сусіднього Закарпаття унікального
Реабілітаційного центру бурого
ведмедя (РЦБВ) в Національному
природному парку «Синеvir»,
чоловік невідкладно зв'язався з
керівництвом парку. Він розповів
історію знайдиків та запитав

про можливість передати їх під
опіку професіоналів. Керівництво
НПП «Синеvir» одразу ж дало
згоду та організувало рятувальну
місію.

І ось сьогодні цей непростий
трансфер успішно відбувся. До
порятунку підключилися справжні
знавці своєї справи: Ярослав
Бундзяк — начальник
Реабілітаційного центру бурого
ведмедя та Юрій Маслей —
ветеринарний лікар центру.

Фахівці особисто прибули на
місце, щоб забрати пухнастих
малюків та забезпечити їм безпечне
транспортування до нового,
спеціалізованого дому.

Як зазначають спеціалісти,
переїзд та зміна обстановки — це
завжди стрес для диких тварин. За
попереднім оглядом, який провели
до та після перевезення, стан
ведмежат оцінюють як стабільний.

«Малеча почувається трохи
стурбовано, що є абсолютно
природним для такої ситуації, але
загалом їхній стан задовільний», —
прокоментував ветеринар Юрій
Маслей.

Тепер на маленьких клишоногих
чекає тривалий процес адаптації,
правильний раціон та турбота
фахівців «Синеvirу», де є всі умови
для того, щоб вони вирости
здоровими та сильними велетнями
карпатських лісів. А вчинком
Романа та Ані залишається лише
захоплюватися — завдяки їхній
небайдужості та грамотним діям
було врятовано два рідкісних
життя.

Тетяна БОБИК,
фахівчиня відділу ЕОР

НОВІ МІСТКИ ДО ТУРИСТИЧНИХ ЛОКАЦІЙ НПП «СИНЕВИР»

У Національному природному
парку «Синеvir» тривають роботи з
покращення туристичної
інфраструктури. Нещодавно у
Квасовецькому та Колочавському
природоохоронних науково-
дослідних відділеннях було
відремонтовано старі та збудовано
нові перехідні містки через русла
гірських річок Квасовець та Сухар.

Ці споруди мають важливе
значення для безпечного та
комфортного пересування
відвідувачів, адже саме ними
пролягають маршрути до цікавих

туристичних локацій парку.
Зокрема, місток через річку
Квасовець забезпечує зручний
доступ до вольєрів Центру
реабілітації диких тварин, де
туристи мають можливість
спостерігати за благородними
оленьми, козулями, ланями та
хижими птахами.

Оновлені переходи значно покращують умови проходження та
роблять маршрути доступнішими
для людей старшого віку та
організованих екскурсійних груп.

Розвиток і належне утримання

туристичної інфраструктури є
одним із важливих напрямів
діяльності Національного
природного парку «Синеvir». Облаштування місць відпочинку та перехідних містків не лише підвищує комфорт відвідувачів, а й допомагає спрямовувати їх визначеними маршрутами, що сприяє збереженню природних комплексів та мінімізації антропогенного впливу на довкілля.

Марина ПЕЧКАН,
фахівчиня відділу ЕОР